

TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY RAHBARNING VAZIFALARI VA FAOLIYATI

*Samarqand viloyati Bulung 'ur
tumani 10-son DMTT direktori
Alimova Firusa Uktamovna*

Annatarsiya: Ushbu maqolada naktabgacha ta'limda ta'lim samaradorligini oshirishda rahbarning roli va rahbar faoliyatni qanday olib boorish kerakligi aytib o'tilgan.

Анатарсия: В этой статье упоминается роль лидера в повышении эффективности обучения в дошкольном образовании и способы ведения лидерской деятельности.

Abstract: In this article, the role of the leader in improving the effectiveness of education in pre-school education and how to conduct leadership activities are mentioned.

Kalit so'zlar: rahbar, imidj, qobilyat, faoliyat, boshqaruv tizimi, *kompetentlik*, Rahbar kompetentligi.

Ключевые слова: лидер, имидж, способности, деятельность, система управления, компетентность, Лидерская компетентность.

Key words: leader, image, ability, activity, management system, competence, Leader competence.

Ta'lim samaradorligini oshirishda zamonaviy rahbarning vazifalari nafaqat ma'muriy boshqaruv bilan cheklanmaydi, balki ta'lim jarayonini yaxlit boshqarish, ilg'or texnologiyalarni qo'llash va inson resurslarini rivojlantirishdan iboratdir. Bunday yondashuv nafaqat muassasa samaradorligini oshiradi, balki jamiyatga yuqori malakali va har tomonlama rivojlangan avlodni yetkazib berishga xizmat

qiladi. Zamonaviy rahbar ta'lim samaradorligini oshirish uchun o'z ishida keng ko'lamli yondashuvlardan foydalanishi lozim. Bu nafaqat ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, balki barcha ishtirokchilar — o'qituvchi, o'quvchi va otanonalar o'rtasida samarali hamkorlikni ta'minlashni talab etadi. Rahbarning samarali boshqaruvi ta'lim tizimini yuqori darajaga olib chiqib, milliy va xalqaro miqyosda yuqori natijalarga erishishga xizmat qiladi.

Ta'lim samaradorligini oshirishda zamonaviy rahbarning vazifalari va faoliyati - Zamonaviy ta'lim tizimi rahbarlari uchun o'quv jarayonining samaradorligini oshirish muhim vazifa hisoblanadi. Ushbu jarayonda rahbarning mas'uliyati va faoliyatining muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning boshqaruv qobiliyati, innovatsion yechimlarni tatbiq etishi hamda jamoani samarali boshqarishiga bog'liq. Quyida zamonaviy rahbarning ta'lim samaradorligini oshirishda bajarishi lozim bo'lgan asosiy vazifalari va faoliyati yoritiladi:

Zamonaviy ta'lim tizimida rahbarning roli beqiyosdir, chunki samaradorlikni oshirish ko'p jihatdan tashkilotdagi boshqaruv sifatiga bog'liq. Ta'lim muassasasi rahbari nafaqat tashkiliy masalalarni hal qilishi, balki zamonaviy texnologiyalar, ilg'or metodikalar va inson resurslaridan samarali foydalanishni tashkil etishi lozim. Quyida ta'lim samaradorligini oshirishda zamonaviy rahbarning asosiy vazifalari yoritib berilgan:

Raqobatbardosh muhitni yaratish

Zamonaviy ta'limda o'quv muassasasining boshqa tashkilotlar bilan raqobatbardoshligini ta'minlash muhim. Rahbar:

- O'quvchilarni xalqaro tanlovlar, ilmiy konferensiyalar va loyihalarda ishtirok etishga rag'batlantiradi;
- Xalqaro hamkorlik aloqalarini rivojlantiradi;
- Muassasaning brendi va imijini oshirish ustida ishlaydi.

Strategik boshqaruvni amalga oshirish

- **Kelajak ko‘rishini shakllantirish:** Muassasaning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish.
- **O‘quv jarayonining sifatini oshirish:** Ta’lim jarayonini xalqaro standartlarga moslashtirish.
- **Maqsadli dasturlarni joriy etish:** Qisqa va uzoq muddatli maqsadlarni aniqlab, ularni amalga oshirish uchun resurslarni safarbar qilish.

Ko‘p tomonlama hamkorlikni ta’minlash- Ota-onalar, jamiyat, davlat tashkilotlari va xalqaro hamkorlar bilan uzviy aloqalarni shakllantirish zamonaviy ta’lim tizimining ajralmas qismidir. Bu aloqalar moliyaviy va ma’naviy resurslarni jalb etish imkonini beradi.

Rahbar- bu kim?

- Ta’limiy samaradorlikni oshirishda yetakchi bo‘lishi lozim.
- Rahbar ijtimoiy shaxs sifatida ishlab chiqaruvchi kuchlar va ishlab chiqarish resurslarini birlashtirib, uning asosiy harakatlantiruvchi kuchini boshqaruvchi sifatida omilkorlik bilan ish yurituvchi shaxsdir.
- Rahbar har qanday ishni amalga oshirish uchun, avvalo, mustaqil qaror qabul qiladi. Bu qaror rahbarning tadbirkorlik, ishbilarmonlik faoliyati maqsadini belgilaydi.
- Rahbar o‘z sohasiga yangi g‘oya, yangi tashabbus, yangi texnologiyalarni joriya etuvchi tadbirkor shaxsh hisoblanadi.
- Rahbar mehnati, ayni vaqtda tadbirkorlikka asoslangan mashaqqatli faoliyat hisoblanadi, unga sarflangan kuch, maglag‘ ba’zan vaqtincha foyda emas, zarar keltirish, muassasa foyda o‘rniga zarar ham ko‘rishi mumkin. U bunday holatlarni oldindan ko‘ra olishi va bunga tayyor turishi, zarur bo‘lganda, faoliyatini qayta boshlashi, o‘zida bunga kuch-g‘ayrat topa bilishi lozim. Ta’lim muassasasi

rahbarlari ta'lim-tarbiya jarayonini kompetentli boshqarish jarayonida o'ziga xos vazifalarni bajarishi talab qilinadi: loyihalashtirish, tashkillashtirish, tahlil qilish, nazorat qilish va motivatsiyalash. Rahbar ushbu vazifalarning hammasini o'zaro uyg'unlashtirgan holda o'z faoliyatini amalga oshirishi darkor.

Ijodkorlik va innovatsiyani rag'batlantirish

- **Ijodiy muhit yaratish:** O'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiruvchi o'quv xonalarini tashkil etish (masalan, STEAM laboratoriyalari).
- **Innovatsion fikrlashni shakllantirish:** O'quvchilarda mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun o'quv jarayonini qayta qurish.
- **Yangi yondashuvlarni sinash:** Ilg'or mamlakatlarning tajribasiga asoslangan yangi metodlarni ta'lim tizimiga integratsiya qilish.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, rahbar xodimlar o'zining ish yuritish uslublarini turli xil darajada amalga oshiradilar. Bunga juda ko'plab misollar ham keltirishimiz mumkin. Har bir rahbar o'zining imidji orqali boshqa xodimlarni o'ziga jalb qila olishi, o'zining ish uslubini ham shu orqali o'zgalarga yaxshi tushuntira olishi va shu bilan birgalikda imidji orqali boshqaruv jarayonini yaxshi yo'lga qo'ya olishi mumkin. Chunki, rahbar eng avvalo o'zini tushunishi, o'zining ish uslubini, tashqi qiyofasini o'zi yaratib olishi zarur. Rahbar nazariy bilim va amaliy ko'nikmaga ega bo'lishi, shuningdek, uning qanday strategiya va usullarni qo'llashi, muomala madaniyati, jamoasiga nisbatan motivatsiyasi, histuyg'ulari, boshqarish jarayonidagi murakkab muammolarni hal qila olishi uning kompetentligini belgilab beradi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. K.A. Mamatkulova Ta'lim tizimida rahbar va boshqaruv kadrlarga qo'yilgan zamonaviy talablar. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10810242>
2. M.SHarifxo'jaev, Yo.Abdullaev "Menejment" Toshkent. "Mehnat" 2000 y.
3. SH.N. Zaynutdinov va boshqalar. Menejment asoslari. T. Moliya-2001y.

4. R.I.Gumish, Matmurodov F.I. Innovatsion menejment Toshkent 2008 y.
5. Matmurodov F.I. Ma'muriy menejment Toshkent 2008 y.